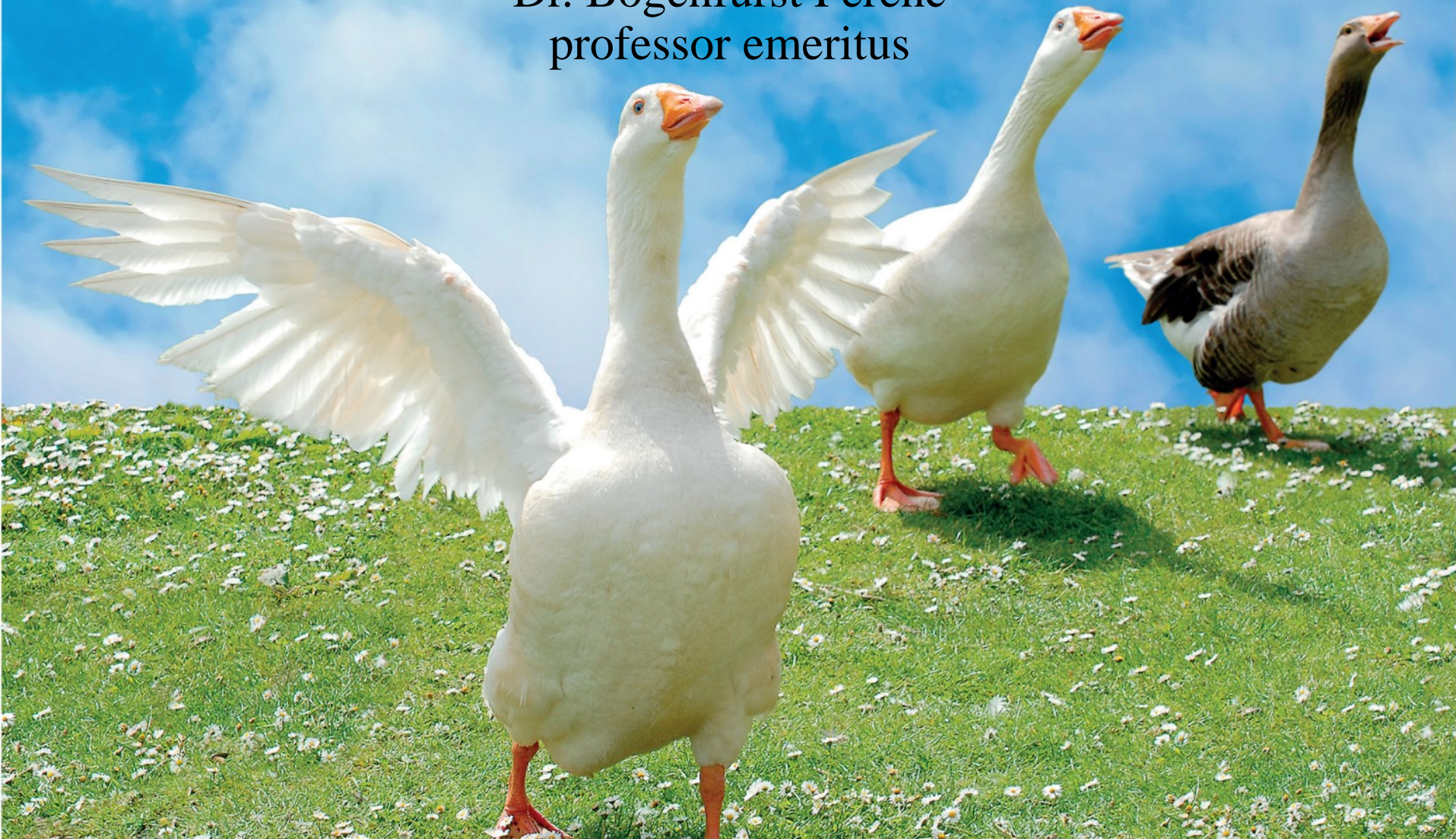

AZ INTENZÍV LÚD SZÜLŐPÁRTARTÁS AKTUÁLIS KÉRDÉSEI

Dr. Bogenfürst Ferenc
professor emeritus

A TÉMAVÁLASZTÁS KÖRÜLMÉNYEI ÉS INDOKAI

1. 50 év szakmában eltöltött idő tapasztalatainak összefoglalása
 - egyetemi évek;
 - 11 év gyakorlati munka a lúdágazatban, közvetlen termelésirányító;
 - 1981 óta a felsőoktatásban. A váltás fő oka: nagyfokú hiányosságok a szakirodalomban, válaszkeresés a lúdtartás és – tenyésztés megoldatlan problémáira.
2. A lúd szülőpártartásban napjainkban kialakult akut problémáik feltárása és megoldások keresése.
3. Alapja a lúdfajról megjelent szakirodalmi források és a saját vizsgálatok összefoglalása a Lúdtenyésztők kézikönyve c. munkában.

A LÚDÁGAZATOT FESZÍTŐ PROBLÉMÁK

A ludat több mint 4000 éve házasították ugyan, mégis ősétől nagyon sok tulajdonságot megőrzött.

A korszerű baromfihibridek létrehozásakor a környezeti tényezőket igazítják az új hibridekhez. A lúdfaj esetében a csaknem parlagi fajtákra erőltettünk önkényesen kitalált technológiákat, azok tesztelése nélkül.

A tyúk-, vagy pulykahibrideknél a betegségekre érzékenység a genetikai előrehaladás következménye, mert az ellenállóképesség szelekciós szempontként háttérbe szorul. A lúdfaj esetében elmaradtak, és egyre inkább elmaradnak az olyan sikeres genetikai fejlesztések, mint amelyet például a házikacsa, vagy a pézsmaréce esetében végrehajtottak.

A LÚDÁGAZATOT FESZÍTŐ PROBLÉMÁK

A lúd kutatásban eddig élenjáró franciák és németek a további fejlesztésről lemondtak. Rövid távon tehát remény sincs arra, hogy ez a helyzet megváltozzon.

Az 1960-as évek első felében kezdték meg Magyarországon a ludak „nagyüzemi” tartástechnológiájának kidolgozását. Ez elsősorban azt jelentette, hogy a tenyészludakat nagy tömegben, extenzíven tartották, anélkül, hogy a madarat erre alkalmassá tették volna. Ennyi év tapasztalata után ma már kijelenthetjük, hogy a lúd számára a szaporodási időszakban alkalmatlanok a tömeges, nagyüzemi tartásformák.

Ennek bizonyítékként sorra jelentek meg a 60-as évek végén, 70-es évek elején, addig ismeretlen lúdbetegségek: a Derzsy-féle betegség, a fertőző kloáka- és phallus-gyulladás, a kolera, majd folytatódott a többi betegséggel, míg eljutottunk napjaink problémáihoz, pl. a polyoma betegség és a mikoplazma fellépéséhez.

A LÚDÁGAZATOT FESZÍTŐ PROBLÉMÁK

A mikoplazma a nehezen kezelhető betegségek egyike napjainkban. A kórokozó jelen van a lúdállományokban, gyenge patogenitásánál fogva csak akkor okoz termelési (elsősorban termékenységi) problémákat, ha az állományt számára kedvezőtlen tartástechnológiai körülmények közé kényszerítjük és akkor is az ivarilag aktív életszakaszban. Bár a lúdfaj a tömeges tartásra nem alkalmas, a fontosabb faji sajátosságok betartásával negatív reakciói mérsékelhetőek, ezáltal kevesebb stressz éri, immunrendszere megvédhető.

A fontosabb tényezők a betegség kialakulásában, illetve az ellenállóképeség csökkenésében:

- a szelekció hiánya;
- állománysűrűség és csoportnagyság;
- táplálkozási sajátosságok;
- helytelen takarmánykorlátozás;
- világítási program.

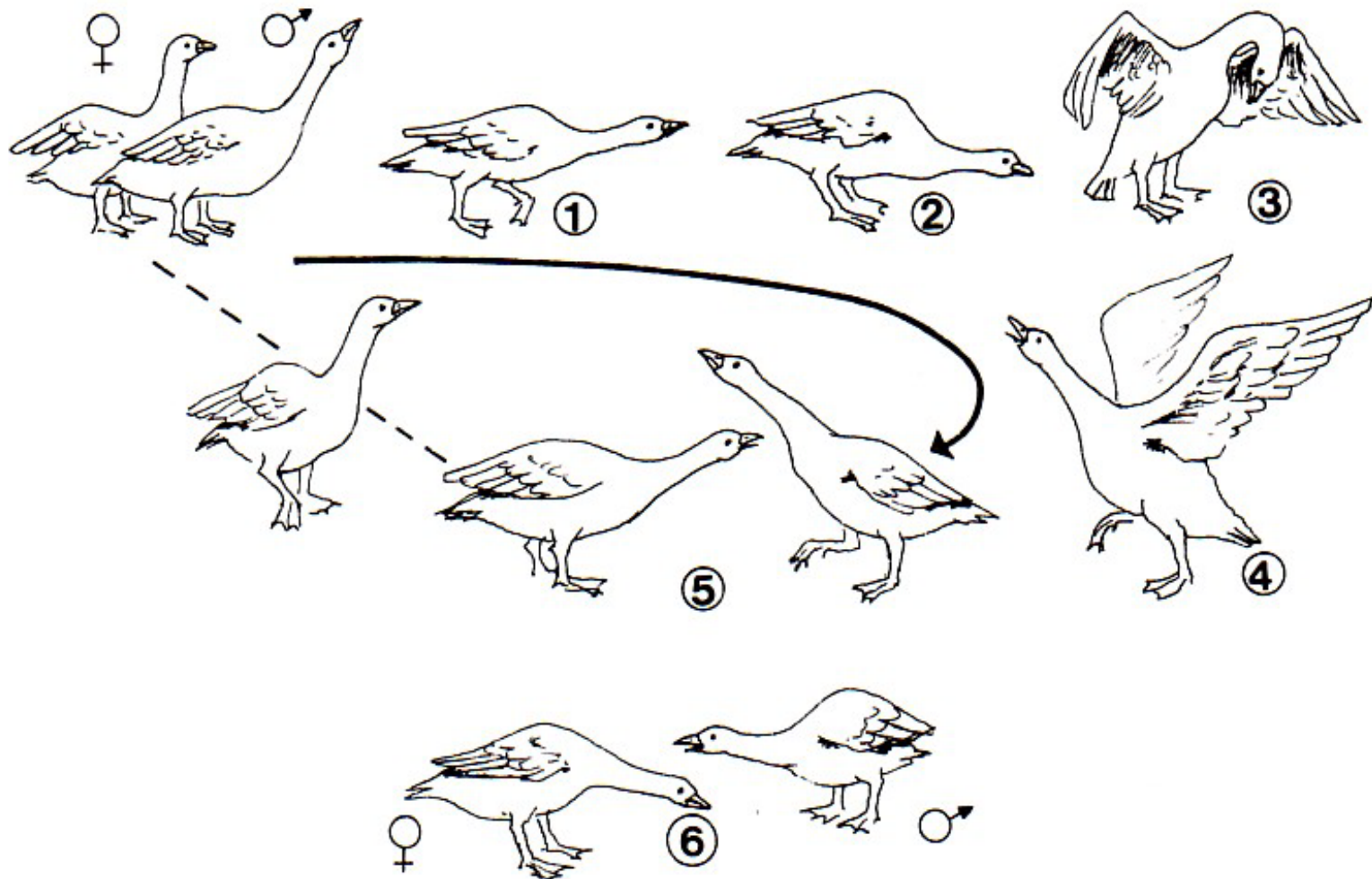
A LUDAK ETOLÓGIAI SAJÁTOSSÁGAI, TÁRSAS VISELKEDÉSE

A lúdfaj esetében a közösségi szerkezet (szociális struktúra) a mesterséges felnevelés folyamán zavart szenved, az ember veszi át a nevelő szerepet. A rossz szokások, mint a tollcsipkedés, a phalluscsipkedés, esetleg a kannibalizmus, a túlzott félnétség, a párzási defektusok az állatok kapcsolatainak hibáin alapulnak, pedig alapvetően nem jellemzőek erre a madárfajra.

Szociális stressz: lúdjak nem alkalmasak a nagy tömegben tartásra, ragaszkodnak az udvarlási és párzási rituáléhoz, ill. a gúnarak a választott tojókhöz.

Az udvarlás és párzás megzavarása feszültséget idéz elő, ami stresszorként lép fel, viselkedési zavarokhoz (pl. phalluscsipkedés) vezet.

A LÚD UDVARLÁSI ÉS PÁRZÁSI SZOKÁSAI

A LÚD TÁPLÁLKOZÁSI SAJÁTOSSÁGAI

A lúd természetes eledele a zöldtakarmány, amely optimálisan egyszikűekből áll, zsenge és friss.

A kielégítetlen zöldtakarmány-ellátás rontja az ellenálló-képességet.

Magas a rostigénye, ballasztéhsége.

Relatív alacsony a fehérjeszükséglete.

Szélsőségesen érzékeny a mikotoxinokra.

Nagymértékű ivóvízigény jellemzi.

A ZÖLDETETÉS JELENTŐSÉGE A TOJÁSTERMELÉS ALATT

Paraméterek	Kísérleti csoportok			
	1 kontroll	2	3	4
A takarmány energiatartalma (MJ ME/kg)	8,79	9,63	10,68	11,72
Zöldtakarmány (friss fű + szárított liszt)	+	-	-	-
A takarmány fehérjeszintje (%)	14,1	16,3	18,0	19,8
Takarmányfogyasztás g/nap/lúd (ivararányban a gúnár fogyasztásával)	340 ^b	380 ^a	350 ^b	340 ^b
MJ ME/nap/lúd	(+ 650 g zöld fű) 2,99 (+ 0,54)*	3,64	3,68	3,98
Tojásmennyiség (db/tojó)	47 ^a	41 ^b	44 ^{ab}	38 ^c
Termékenység (%)	86 ^a	85 ^a	77 ^b	72 ^c
Keltethetőség (% , termékeny tojásra)	89 ^a	85 ^b	86 ^b	86 ^b
Naposliba-mennyiség (db/tojó)	35 ^a	29 ^b	27 ^{bc}	22 ^c
Elhullás (%)	0	4	0	9

A TAKARMÁNYKORLÁTOZÁS KIVITELEZÉSE

A takarmánykorlátozás módját úgy kell megválasztani, hogy minden egyed egyenlő eséllyel jusson takarmányhoz. Ha elegendő etetőfelületet nem tudunk biztosítani, (pl. az etetősor egyszerre leeresztésével), a padozatra szórást, vagy a skip a day módszert használjuk.

Az elegendő táplálékhoz nem jutó madarak lesoványodnak, legyengülnek, fogékonyak lesznek a betegségekre, ezzel az egész állományt veszélyeztetik.

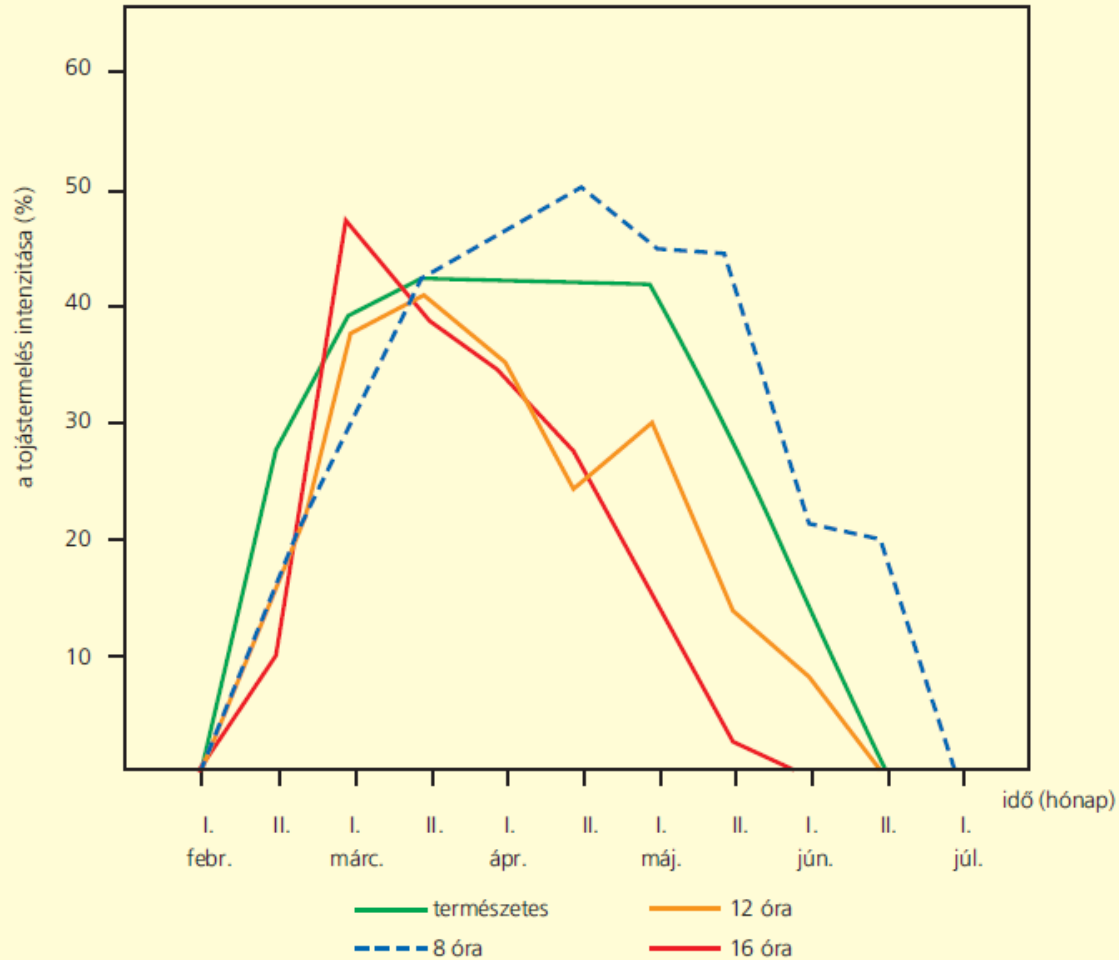
FELKÉSZÍTÉS A TOJÁSTERMELÉSRE

A szülőpárok felkészítésével kapcsolatos leggyakoribb hibák:

- túlzottan szigorú, ill. helytelenül kivitelezett takarmánykorlátozás;
- a korlátozást a tojástermelést megelőzően nem időben szüntették meg;
- túlzott stimulálás, vagy a kellően fel nem készített ludak stimulálása;
- zsúfolt elhelyezés a sötéttermes kezelés alatt.

Mindezek a madarak legyengülését és a betegségekre fogékonyságát idézik elő.

A VILÁGÍTÁSI PROGRAM MEGVÁLASZTÁSA

Megvilágítás	Tojásmennyiség (db)	Tojástömeg (g)	Perzisztencia (nap)	Átlagos intenzitás (%)
természetes	38,7	174,9	119	32,5
8 óra	48,4	179,1	129	37,8
12 óra	30,0	167,8	102	29,4
16 óra	28,3	171,6	106	26,6

TECHNOLÓGIA A TOJÁSTERMELÉS ALATT

A ludat több évig, ill. több egymást követő tojástermelési periódusra használjuk. Az egyes periódusokban történtek a következőkre hatással vannak.

A helytelen technológia: a túlzott telepítési sűrűség, az egy tömegben elhelyezés, helytelen előkészítési és világítási program, a túlzott igénybevétel (túlságosan hosszú periódus), a zöldtetés hiánya a madarak betegségekkel szembeni fogékonyságát növeli.

Köszönöm a figyelmet!

